

U 23/2024 vp

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Suomen liittymisestä eurooppalaiseen digitaali-infrastruktuurikonsortioon kieliteknologian allianssiksi

Perustuslain 96 §:n 2 momentin perusteella lähetetään eduskunnalle muistio Suomen liittymisestä eurooppalaiseen kieliteknologian allianssin digitaali-infrastruktuurikonsortioon sekä sen perussääntö.

Helsingissä 8.5.2024

Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne

Erityisasiantuntija Tomi Paavola

26.3.2024

EHDOTUS SUOMEN LIITTYMISEKSI EUROOPPALAISEEN DIGITAALI-INFRASTRUKTUURIKONSORTIOON KIELITEKNOLOGIAN ALLIANSSIKSI

1 Suomen liittyminen eurooppalaiseen digitaali-infrastruktuurikonsortioon kieliteknologian allianssiksi

Suomen on tarkoitus liittyä tarkkailijajäsenenä eurooppalaiseen digitaali-infrastruktuurikonsortioon kieliteknologian allianssiksi (*Alliance for Language Technologies EDIC*, myöhemmin ALT-EDIC). ALT-EDIC kehittää yhteisen eurooppalaisen kieliteknologiainfrastruktuurin erityisesti suurille kielimalleille. Tavoitteena on vahvistaa Euroopan kilpailukykyä, parantaa eurooppalaisen kielidatan saatavuutta sekä ylläpitää Euroopan kielellistä diversiteettiä ja kulttuurista rikkautta. Suomen tavoitteena on myöhemmin liittyä varsinaisena jäsenenä ALT-EDICiin, mikäli tarvittava rahoitus jäsenyyden edellyttämiin jäsenmaksuihin varmistuu.

EU julkaisi osana digitaalinen vuosikymmen 2030 –ohjelman tavoitteiden toteuttamista eurooppalaiset digitaalisen infrastruktuurin konsortiot (*European Digital Infrastructure Consortium*, myöhemmin EDIC) oikeushenkilömuodoksi, jonka avulla voidaan nopeuttaa ja yksinkertaistaa monikansallisten eurooppalaisten hankkeiden perustamista ja toteuttamista. Monikansallisilla hankkeilla helpotetaan EU:n digitalisaatiotavoitteiden saavuttamista.

Kukin EDIC on oikeushenkilö, joka perustetaan vähintään kolmen EU:n jäsenvaltion hakemuksesta tehdyllä komission päätöksellä. Perustajajäsenvaltiot määrittelevät EDICin hallintorakenteen ja muut toimintaa koskevat säännöt konsortion perussäännössä. EDICin talousarvio perustuu sen jäsenten rahoitusosuuksiin, joita täydennetään muilla tulolähteillä, kuten EU:n tai kansallisilla avustuksilla. EDIC voi toteuttaa monikansallisen hankkeen ottamalla käyttöön perustajajäsenvaltioiden harkinnan mukaan yhteistä infrastruktuuria, tarjoamalla palveluja ja kokoamalla yhteen julkisyhteisön, yksityisten tahojen, loppukäyttäjien ja toimialojen edustajia.

ALT-EDIC on perustettu komission 1.2.2024 antamalla päätöksellä ((EU) 2024/458). Bulgaria, Kroatia, Ranska, Irlanti, Italia, Latvia, Liettua, Alankomaat, Puola ja Slovenia pyysivät 5.12.2023 komissiota perustamaan ALT-EDICin. Kreikka yhti tähän pyyntöön 16.1.2024. ALT-EDICin isäntäjäsenvaltio on Ranska ja sen sääntömääräinen kotipaikka on Villers-Cotterêts. ALT-EDIC on perustettu monikansallisen hankkeen toimeenpanemiseksi yhteisen eurooppalaisen kieliteknologiainfrastruktuurin kehittämiseksi.

ALT-EDICin tarkkailijajäsenien ei tarvitse suorittaa jäsenmaksua kuuluakseen konsortioon. Tarkkailijajäsenet ja muut osapuolet, jotka eivät ole ALT-EDICin varsinaisia jäseniä, voivat antaa vapaaehtoisia lahjoituksia ALT-EDICille, joita ei katsottaisi jäsenmaksuksi. Myöhemmin Suomen mahdollisesti liittyessä ALT-EDICiin varsinaisena jäsenenä, osallistumisesta Suomelle aiheutuvat kulut koostuisivat perussäännön mukaisesta jäsenmaksusta, joka olisi 79 268,26 euroa vuodessa. Jäsenmaksuun liittyvät rahoitusosuudet ovat mahdollisia käteis- ja luontoissuorituksina.

Jäsenellä on oikeus osallistua ja äänestää ALT-EDICin yleiskokouksessa ja osallistua muihin sen järjestämiin tapahtumiin sekä saada tukea, jota ALT-EDIC tarjoaa asiaankuuluvien järjestelmien, prosessien ja palvelujen kehittämiseksi. Jäsenellä on myös oikeus osallistua hanke-ehdotuksiin ja rahoitusmahdollisuuksiin Euroopassa ja kansallisella tasolla, joissa ALT-EDIC toimii koordinaattorina, konsortion jäsenenä tai edunsaajana. Tarkkailijajäsenellä on oikeus osallistua sen yleiskokoukseen ilman äänestys-oikeutta sekä tämän järjestämiin tapahtumiin.

Liittyessään konsortioon jäsenet sitoutuvat kuulumaan ja suorittamaan jäsenmaksunsa konsortiolle ensimmäiseksi kolmeksi vuodeksi ALT-EDICin perustamisesta. Tarkkailijajäsenen ei tarvitse sitoutua konsortioon kolmeksi vuodeksi konsortion perustamisesta.

Kunkin jäsenen ja tarkkailijajäsenen on ilmoitettava edustajansa yleiskokoukseen. ALT-EDICin perussäännön mukainen Suomea edustava taho olisi liikenne- ja viestintäministeriö, joka nimeäisi edustajat ALT-EDICin yleiskokoukseen.

2 Suomen osallistuminen ALT-EDICiin

Suomen tavoitteena on edistää kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta Euroopassa tukemalla erityisesti suomen ja ruotsin kielen sekä Suomessa puhuttujen vähemmistökielten asemaa kieliteknologioiden kehittämisessä. Suomi tukee myös teknologista huippuosaamista, tietoarkkitehtuurin muodostumista, kielimallien selitettävyyttä ja uudelleenkäytettävyyttä.

Suomi pyrkii edistämään ALT-EDICin perussäännössä esitettyjä toimenpiteitä seuraavasti:

1. Data: Kielidatan saatavuus on edelleen haaste. Suomi voi osallistua laadukkaiden aineistojen sekä laajempaa kielenkäyttöä edustavien aineistojen keräämiseen osallistavalla ja edustavalla tiedonkeruulla kielimalleja varten. Tätä on testattu ja dokumentoitu muun muassa palkitulla lahjoitapuhetta.fi -sivustolla, jossa on kerätty tuhansia tunteja kollokvialaista puhetta sekä akateemiseen että teolliseen käyttöön.
2. Olemassa olevat kielimallit: Suomen akateemiset sidosryhmät mahdollistavat olemassa olevien kielimallien uudelleenkäytön ja kehittävät uusia avoimen lähdekoodin malleja teollisuuden toimijoiden uudelleenkäyttöön sekä tarjoavat menetelmiä suomen ja ruotsin sekä muiden kielten välisten monikielisten mallien kehittämiseen. Erilaisissa kieliteknologioita koskevissa hankkeissa kehitetään erityisiä menetelmiä olemassa olevien mallien hienosäätämiseksi, mittaamiseksi, optimoimiseksi ja erityistarpeiden täyttämiseksi sekä pk-yritysten ja eurooppalaisten yritysten saavutettavuuden parantamiseksi.
3. Mallien kehittäminen: Suomi tarjoaa paikan eurooppalaiselle suurteholaskennalle Lumi EuroHPC -supertietokoneympäristössä.
4. Arviointi, sertifiointi ja normalisointi: Uusien kielimallien arviointi, sertifiointi ja normalisointi on olennaisen tärkeää ihmisten luottamuksen luomiseksi sekä kansallisen ja EU:n lainsäädännön noudattamiseksi. Suomessa on osaamista tarjota menetelmiä, jotka keskittyvät erityisesti luonnollisen kielen käsittelymalleihin (*Natural Language Processing*, myöhemmin NLP-malli), joilla havaitaan ja arvioidaan muun muassa hallusinaatioita, mahdollista syrjintää ja vinoumia, jotka voivat liittyä esimerkiksi sukupuoleen, aksenttiin, ikään tai koulutustasoon.

5. Ekosysteemi: LAREINA-hanke (*Language Resource Infrastructure for AI*) tukee 50 suomalaisen organisaation muodostamaa ekosysteemiä. Hankkeessa kehitetään ja edistetään teollisuuden, tutkimuksen ja julkisen sektorin välisiä suhteita Suomessa kannustaen teknologioiden siirrettävyyteen ja tutkimustulosten levittämiseen. Hanke tukee jäseninstituutioitaan erityisesti kielimallien käyttöönnotossa. Se toimii suunnannäyttäjänä Suomen ALT-EDIC-toteutukselle toimimalla neuvoa-antavana pisteenä toteuttaen EU:n tietopolitiikkaa.

3 Eurooppalainen digitaali-infrastruktuurikonsortio kieliteknologian allianssia kieliteknologian allianssiksi

3.1 Konsortion tehtävät

ALT-EDICin tehtävänä on monikansallisen hankkeen toimeenpaneminen yhteisen eurooppalaisen kieliteknologiainfrastruktuurin kehittämiseksi. Hankkeella lisätään Euroopan valmiuksia parantaa kilpailukykyä huomioiden pk-yritysten asema ja vaalitaan Euroopan kielellistä monimuotoisuutta ja kulttuurista rikkautta. ALT-EDICin tavoitteena on puuttua tekoälyratkaisujen kouluttamiseen käytettävissä olevan eurooppalaisen kielidatan niukkuuteen. ALT-EDIC edistää eurooppalaisten virallisten ja alueellisten kielten kielimallien luomista.

Konsortion tehtävän ja tavoitteiden saavuttamiseksi ALT-EDICillä on toimenpideohjelma. Toimenpiteet sovitetaan yhteen muiden eurooppalaisten aloitteiden, kuten yhteisen eurooppalaisen kieliaineistojen ja -teknologian tutkimusinfrastruktuurikonsortion (*Common Language Resources and Technology Infrastructure*, myöhemmin CLARIN-ERIC), kanssa. Suomi on CLARIN-ERICin jäsen. Se on tutkimusinfrastruktuuri, joka edistää humanistista ja yhteiskuntatieteellistä tutkimusta tarjoamalla tutkijoille tutkimusinfrastruktuurin, joka mahdollistaa pääsyn Euroopan tason kieliaineistoihin ja työkaluihin. Tutkimusinfrastruktuuri koostuu osallistuvien maiden kansallisista tutkimusinfrastruktuureista, joiden yhteensopivuutta ja yhteiskäyttöä CLARIN-ERIC koordinoi. Se tarjoaa myös mahdollisuuksia kehittää uutta kieliteknologiaa ja sovelluksia. Jos Suomi liittyisi myöhemmin tarvittavan rahoituksen vahvistuttua varsinaiseksi jäseneksi ALT-EDICiin, on olennaista edistää poikkihallinnollisesti selkeää roolijakoa ja tiivistä yhteistyötä ALT-EDICin ja CLARIN-ERICin välillä palveluiden kehittämiseksi ja mahdollisesti rahoituksessa. Näin voidaan tunnistaa synergia näiden kahden organisaation toiminnassa.

3.2 Jäsenet ja tarkkailijajäsenet sekä näiden oikeudet ja velvollisuudet

ALT-EDICin jäseniksi voivat liittyä Euroopan talousalueen jäsenvaltiot ja ETA-valtioiden hallintoalueet. Konsortioon voi liittyä myös tarkkailijajäsenenä. Tarkkailijajäsenet ovat oikeutettuja osallistumaan yleiskokoukseen ilman äänioikeutta. Kolmannet valtiot ja kansainväliset organisaatiot voivat liittyä vain tarkkailijajäseniksi. Uusien jäsenien hyväksymisestä päättää yleiskokous liittymishakemuksen perusteella perussäännön mukaisin menettelyin.

Jäsenet ovat oikeutettuja nimeämään valitsemansa edustavan elimen yleiskokoukseen ja osallistumaan ALT-EDICin yleiskokouksen toimintaan ja käyttämään äänioikeuttaan. Euroopan talousalueen jäsenvaltiota, joka on jäsen tai tarkkailijajäsen, voi edustaa yksi tai useampi julkinen toimija tai hallintoalueen toimija taikka julkista palvelutehtävää toteuttava yksityinen toimija. Perussäännön mukaisesti jäsenen on maksettava vuotuinen jäsenmaksu, jonka määräytymisperusteet on kuvattu perussäännön liitteessä III. Kullakin jäsenellä ja tarkkailijajäsenellä on velvollisuus edistää ALT-EDICin toimintaa perussäännön mukaisesti.

Jäsenyydestä voi erota tai voidaan erottaa perussäännössä määritellyin menettelyin. Ensimmäisen kolmen vuoden aikana ALT-EDICin perustamisesta jäsen ei voi erota konsortioista, ellei liittymisen yhteydessä ole sovittu jäsenyydestä lyhyemmäksi ajaksi. Tarkkailijajäsenen ei tarvitse sitoutua konsortioon kolmeksi vuodeksi konsortion perustamisesta ja tämä voi erota siitä kirjallisella ilmoituksella yleiskokouksen puheenjohtajalle.

3.3 Hallinto ja päätöksenteko

ALT-EDICin hallintorakenteeseen kuuluvat yleiskokous, pääjohtaja, strateginen ohjauskomitea (*Strategic Orientation Committee*), tieteellinen ja tekninen asiantuntijaryhmä sekä oikeudellinen ja eettinen asiantuntijaryhmä. Komitea tukee yleiskokouksen ja pääjohtajan toimintaa. Asiantuntijaryhmät tukevat osaamisellaan yleiskokouksen toimintaa.

ALT-EDICin ylintä päätösvaltaa käyttää jäsenten ja tarkkailijajäsenten edustajien muodostama yleiskokous. Se nimittää tai erottaa konsortion pääjohtajan sekä hyväksyy uudet jäsenet, täytäntöönpanosäännöt ja -strategian, vuotuisen talousarvion, työohjelman, monivuotisen rahoitus suunnitelman ja tilinpäätöksen. Se päättää jäsenten ja tarkkailijajäsenten asemasta sekä rahoitusosuuksista. Se perustaa tarvittaessa neuvoa-antavia elimiä ja nimittää näiden jäsenet. Yleiskokous voi muuttaa ALT-EDICin perussääntöä.

Kukin jäsen tai tarkkailijajäsen nimeää yhden virallisen edustajan yleiskokoukseen. Lisäksi kukin jäsenen tai tarkkailijajäsenen edustajan kanssa yleiskokoukseen voi osallistua asiantuntijoita niin, että delegaatioissa voi olla enintään viisi henkilöä. Yleiskokouksessa kullakin jäsenellä on äänioikeus suhteessa sen rahoitusosuuteen, joka määräytyy perussäännön liitteen II mukaisesti:

- vuotuinen rahoitusosuus 50 000 eurosta 249 999 euroon: 1 ääni
- vuotuinen rahoitusosuus 250 000 eurosta 499 999 euroon: 2 ääntä
- vuotuinen rahoitusosuus vähintään 500 000 euroa: 3 ääntä

Tarkkailijajäsenillä ei ole äänioikeutta yleiskokouksessa.

3.4 Rahoitus

ALT-EDICin toiminta rahoitetaan jäsenmaksuilla ja hakemalla rahoitusta muun muassa EU:n eri rahoitusinstrumenteista. Jäsenmaksujen suuruus määräytyy perussäännössä ja sen liitteessä III määritettyjen periaatteiden mukaisesti. Jäsenmaksuun liittyvät rahoitusosuudet ovat mahdollisia käteis- ja luontoissuorituksina. Tarkkailijajäsenet ja muut osapuolet, jotka eivät ole ALT-EDICin varsinaisia jäseniä, voivat antaa vapaaehtoisia lahjoituksia ALT-EDICille. Lahjoituksia ei katsottaisi jäsenmaksuksi.

Jos Suomi liittyisi ALT-EDICin varsinaiseksi jäseneksi, Suomen jäsenmaksu olisi 79 268,26 euroa vuodessa aikavälillä 2024-2027. Ensimmäinen jäsenmaksu kattaa vuodet 2024 ja 2025.

ALT-EDICin perustamispäätöksen ((EU) 2024/458) mukaisesti konsortio ja sen jäsenet ovat vapautettuja arvonnalisä- ja valmisteverosta. Arvonnalisäverovapautukset rajataan koskemaan hankintoja, jotka ALT-EDIC ja sen jäsenet tekevät konsortion viralliseen ja yksinomaiseen käyttöön. Vapautuksen edellytyksenä on, että tällainen hankinta on tehty pelkästään ALT-EDICin toimintaperiaatteiden mukaista voittoa tavoittelematonta toimintaa varten. Vapautukset arvonnalisäverosta rajataan hankintoihin, joiden arvo on yli 300 euroa. Valmisteverovapautukset rajataan koskemaan hankintoja, jotka ALT-EDIC tekee sen viralliseen ja yksinomaiseen

käyttöön. Vapautuksen edellytyksenä on, että i) tällainen hankinta on tehty pelkästään ALT-EDICin toimintaperiaatteiden mukaista voittoa tavoittelematonta toimintaa varten ja ii) hankinta on arvoltaan yli 300 euroa.

4 Taustaa

ALT-EDICin perussäännössä kieliteknologialla (*Language Technologies*, myöhemmin LT-teknologia) tarkoitetaan digitaalisia menetelmiä, joilla analysoidaan, tuotetaan tai muutetaan ihmisen kieltä sen kaikissa muodoissa ja siihen liittyvissä merkityksissä yhdessä myös muiden viestintämuotojen, kuten video, kuvat, musiikki jne., kanssa. LT-teknologioita voidaan hyödyntää muun muassa erilaisten työtehtävien ja prosessien automatisoinnissa. Suomessa on tehty kieliteknologioiden tutkimusta ja kehitystä jo vuosikymmenien ajan.

ALT-EDIC linkittyy eurooppalaiseen kielidata-avaruuden (*The Common European Language Data Space*, myöhemmin LDS) kehittämiseen. LDS on yksi monista EU:n data-avaruuksista ja se luo eri alojen tiedonvaihtoa varten hallintorakenteen, jonka avulla voidaan kehittää kieliteknologioihin perustuvia palveluita ja työkaluja. LDS:ssä hyödynnettävä data on myös ALT-EDICin käytettävissä.

Suomi on ollut mukana perustamassa ja liittymässä useampaan eri EDICiin, jotka koskevat teemoiltaan muun muassa, liikkumisen ja logistiikan tietoa, lohkokeitjuteknologioita, rakennetun ympäristön digitaalista kaksosta, kyberturvallisuutta, genomiikkaa, julkista hallintoa ja ruoantuotantoa.

ALT-EDICiin liittyminen toteuttaa pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman tavoitteita koskien kasvua datataloudesta ja digitalisaatiosta. Digitalisaatio ja teknologian kehittyminen voivat oikein hyödynnettyinä merkittävästi parantaa ihmisten elämänlaatua, yritysten kilpailukykyä ja työvoiman saatavuutta sekä tehostaa julkista hallintoa. Tavoitteena on tартtua täysimääräisesti uusien teknologioiden ja digitalisaation tarjoamaan potentiaaliin.

5 Ehdotuksen oikeusperusta ja Suomen osallistumisesta päättäminen

EDICin perustamiseen ja sisäiseen toimintaan sovelletaan unionin oikeutta ja erityisesti digitaalinen vuosikymmen 2030 -ohjelman perustamisesta annettua päätöstä ((EU) 2022/2481). Toissijaisesti sovelletaan sen jäsenvaltion lainsäädäntöä, jossa EDICin sääntömääräinen kotipaikka on, sellaisten asioiden osalta, joita ei säännellä tai säännellään vain osittain unionin oikeudessa ja erityisesti päätöksessä ((EU) 2022/2481). Kolmanneksi sovelletaan EDICin perussääntöä ja sen täytäntöönpanosääntöä.

EDIC perustetaan päätöksen ((EU) 2022/2481) perusteella menettelyssä, jossa komissio tutkittuaan, täyttävätkö jäsenvaltioiden esittämä hakemus, perussääntö, tekninen kuvaus eurooppalaisesta monikansallisesta hankkeesta sekä isäntäjäsenvaltion ilmoitus siitä, tunnustaako se EDICin perustamispäivästä alkaen kansainväliseksi järjestöksi, tekee päätöksen EDICin perustamisesta tai hylkää hakemuksen. EDICit ovat oikeushenkilöitä siitä päivästä lähtien, kun komission päätös tulee voimaan. ALT-EDIC on perustettu 1.2.2024.

Perustuslain 93 §:n 2 momentin mukaan valtioneuvosto vastaa Euroopan unionissa tehtävien päätösten kansallisesta valmistelusta ja päättää niihin liittyvistä toimenpiteistä, jollei päätös vaadi eduskunnan hyväksymistä. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on katsonut, että 93 §:n 2 momentti kattaa myös unionin toimivaltaan muodollisesti kuulumattomat, mutta unioniasioihin sisällöltään ja vaikutuksiltaan rinnastettavat asiat (PeVM 10/1998 vp). Valtioneuvoston on PL 96 §:n mukaan kirjelmällään lähetettävä puhemiehelle viipymättä tietoonsa tullut ehdotus

sellaiseksi säädökseksi, sopimukseksi tai muuksi toimeksi, josta päätetään Euroopan unionissa ja joka muutoin perustuslain perusteella kuuluisi eduskunnan toimivaltaan.

Edellä olevan perusteella liikenne- ja viestintäministeriö pyytää valtioneuvostolta allekirjoitusvaltuudet ALT-EDICille esitettävän tarkkailijajäsenyyshakemuksen ja myöhemmin mahdollisen jäsenyyshakemuksen allekirjoittamiseksi Suomen puolesta. Eduskunta osallistuu valmisteluun PL 96 §:n mukaisesti.

6 Ehdotuksen vaikutukset

6.1 Teknologiset ja tieteelliset vaikutukset

Suomen osallistuminen ALT-EDICiin edistää tieteellistä tutkimusta ja teknologisia innovaatioita tarjoamalla välittömän pääsyn yhteisen eurooppalaisen kieliteknologiainfrastruktuurin kehittämistyöhön ja uusiin teknologioihin. Tämä on tärkeää myös Suomen kansainvälisen kilpailukyvyn kannalta. ALT-EDIC tarjoaa mahdollisuuksia uusien teknologioiden ja menetelmien kehittämiseen yhteistyössä yritysten kanssa. Lisäksi se parantaa mahdollisuuksia kansainväliseen tutkimusyhteistyöhön ja EU-tason rahoitushakuihin. Konsortiolla lisätään eurooppalaisen kielidatan saatavuutta. ALT-EDICin jäsenet ja tarkkailijajäsenet ovat oikeutettuja osallistumaan sen puitteissa järjestettyihin tilaisuuksiin ja työpajoihin, joiden kautta voidaan vahvistaa eurooppalaista osaamista kieliteknologioihin liittyen. Vaikutukset aineettomiin oikeuksiin, kuten tekijänoikeuksiin ja teollisoikeuksiin, on myös otettava huomioon ALT-EDICin toiminnassa.

6.2 Yhteiskunnalliset vaikutukset

ALT-EDICin piirissä kehitettävää yhteistä eurooppalaista kieliteknologiainfrastruktuuria voidaan hyödyntää innovaatioiden ja palveluiden kehittämiseksi, joilla voidaan vastata sekä globaaleihin haasteisiin, kuten ilmastonmuutokseen, että paikallisiin kysymyksiin, jotka voivat koskea esimerkiksi erilaisten tulkkausteknologioiden ja -palveluiden kehittämistä eri kansallisia ja vähemmistökielille tai vammaisille henkilöille.

6.3 Taloudelliset vaikutukset

Suomen hakiessa myöhemmin mahdollisesti ALT-EDICin varsinaiseksi jäseneksi perussäännön mukaisesti Suomen tulisi maksaa jäsenmaksu, joka on 79 268,26 euroa vuodessa aikavälillä 2024-2027. Jäsenmaksuun liittyvät rahoitusosuudet ovat mahdollisia käteis- ja luontoissuorituksina. Tarkkailijajäsenet ja muut osapuolet, jotka eivät ole ALT-EDICin varsinaisia jäseniä, voivat antaa vapaaehtoisia lahjoituksia ALT-EDICille. Lahjoituksia ei katsottaisi jäsenmaksuksi.

Kielen tuottamiseen ja käsittelemiseen kehitettyihin generatiivisiin tekoälyteknologioihin eli niin sanottuihin suuriin kielimallitekhnologioihin (*Large Language Model*, myöhemmin LLM-teknologia) kohdistuu valtava taloudellinen potentiaali. *McKinsey & Company*n selvityksen mukaan generatiivisen tekoälyn osuus Suomen bruttokansantuotteesta voi olla jopa 13 miljardia euroa vuonna 2045 ja se voi johtaa 0,1–0,6 prosenttiyksikön tuottavuuden kasvuun vuoteen 2040 mennessä.¹ LLM-teknologiat voivat kiihdyttää uudenlaisten palveluiden syntymistä ja

¹ *McKinsey & Company*, Generatiivisen tekoälyn taloudellinen potentiaali Suomelle: <https://www.mckinsey.com/fi/-/media/mckinsey/locations/europe%20and%20middle%20east/finland/news/the%20economic%20potential%20of%20generative%20ai%20for%20finland.pdf>

innovaatioita sekä mahdollistaa esimerkiksi erilaisten työtehtävien ja prosessien automatisoinnin niin julkisella kuin yksityisellä sektorilla, joka lisää työn tuottavuutta.

7 Ahvenanmaan toimivalta

Eurooppalaiseen digitaali-infrastruktuurikonsortioon liittyminen ei kuulu Ahvenanmaan itsehallinnon piiriin.

8 Ehdotuksen kansallinen käsittely

EU8-kilpailukykyjaoston kirjallinen käsittely 8.-11.4.2024.

EU19-viestintäjaoston kirjallinen käsittely 8.-11.4.2024.

EU20-tutkimus- ja innovaatiojaoston kirjallinen käsittely 8.-11.4.2024.

9 Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto suhtautuu positiivisesti jäsenvaltioiden väliseen yhteistyöhön liittyen eurooppalaiseen digitaali-infrastruktuurikonsortioon kieliteknologian allianssiksi. Suomi on yksi edelläkävijöistä suurten kielimallien tutkimuksessa ja kehityksessä sekä suurteholaskennassa, mikä luo hyvät lähtökohdat kansainvälisessä kilpailussa. Valtioneuvosto korostaa, että uusilla teknologioilla, kuten kvanttilaskennalla, robotiikalla ja tekoälyratkaisujen tehokkaalla hyödyntämisellä sekä automaatioasteen nostamisella, luodaan uutta liiketoimintaa, tuetaan yritysten kilpailukykyä ja helpotetaan osaltaan työvoimapulaa. Liittyminen ALT-EDICIin on Suomen edun mukaista.

Valtioneuvosto esittää, että Suomi liittyisi tarkkailijajäseneksi ALT-EDICIin. Lisäksi valtioneuvosto esittää, että Suomi liittyisi myöhemmin varsinaiseksi jäseneksi ALT-EDICIin, mikäli tarvittava rahoitus jäsenmaksujen suorittamiseksi vahvistuu.